

Cauza C-274/20**Rezumatul cererii de decizie preliminară întocmit în temeiul articolului 98 alineatul (1) din Regulamentul de procedură al Curții de Justiție****Data depunerii:**

19 iunie 2020

Instanța de trimitere:

Giudice di pace di Massa (Italia)

Data deciziei de trimitere:

16 iunie 2020

Reclamanți:

GN

WX

Pârâtă:

Prefettura di Massa Carrara – Ufficio Territoriale del Governo di Massa Carrara

Obiectul procedurii principale

Acțiune în constatarea nulității sancțiunii pecuniare aplicate unui cetățean al Uniunii Europene care are reședința de mai mult de 60 de zile în Italia pentru că a circulat cu un autovehicul înmatriculat în alt stat european

Obiectul și temeiul juridic al trimiterii preliminare

Interdicția de a circula în Italia cu un autovehicul înmatriculat în alt stat european (indiferent de proprietar), aplicabilă unei persoane care are reședința de mai mult de 60 de zile în Italia, ar putea fi discriminatorie pe motiv de cetățenie. În plus, obligația de înmatriculare în Italia a autovehiculelor înmatriculate în alt stat european, pentru a putea circula în Italia, mai ales după o ședere atât de scurtă, ar putea să facă dificilă și/sau să limiteze, în mod indirect, dar semnificativ, exercitarea drepturilor unor cetățeni europeni, în sensul articolelor 18, 21 și 26, al articolului 45 alineatul (1) și al articolelor 49-62 TFUE.

Întrebările preliminare

1. Noțiunea de „discriminare exercitată pe motiv de cetățenie sau naționalitate”, menționată la articolul 18 TFUE, trebuie interpretată în sensul că se interzice statelor membre să adopte o legislație care ar putea să pună în dificultate resortisanții celorlalte state membre, chiar în mod indirect, disimulat și/sau material?

2. În cazul unui răspuns afirmativ la prima întrebare, alineatul 1-bis al articolului 93 din Codul rutier, referitor la interdicția de a circula cu plăci de înmatriculare străine (oricare ar fi persoana pe numele căreia au fost emise) după 60 de zile de reședință în Italia, poate să pună în dificultate resortisanții celorlalte state membre (deținători de autovehicule cu plăci de înmatriculare străine) și, în consecință, să aibă caracter discriminatoriu pe motiv de cetățenie?

3. Noțiunile de:

a. „dreptul de liberă circulație și ședere pe teritoriul statelor membre”, menționată la articolul 21 TFUE,

b. „piața internă”, care „cuprinde un spațiu fără frontiere interne, în care libera circulație a mărfurilor, a persoanelor, a serviciilor și a capitalurilor este asigurată în conformitate cu dispozițiile tratatelor”, menționată la articolul 26 TFUE,

c. „[l]ibera circulație a lucrătorilor este garantată în cadrul Uniunii”, menționată la articolul 45 TFUE,

d. „sunt interzise restricțiile privind libertatea de stabilire a resortisanților unui stat membru pe teritoriul altui stat membru”, menționată la articolele 49-55 TFUE, și

e. „sunt interzise restricțiile privind libera prestare a serviciilor în cadrul Uniunii cu privire la resortisanții statelor membre stabiliți într-un alt stat membru decât cel al beneficiarului serviciilor”, menționată la articolele 56-62 TFUE,

trebuie interpretate în sensul că sunt de asemenea interzise dispozițiile naționale care pot, fie și numai în mod indirect, disimulat și/sau material, să limiteze sau să facă dificilă exercitarea de către cetățenii europeni a dreptului de liberă circulație și ședere pe teritoriul statelor membre, a dreptului de liberă circulație a lucrătorilor în cadrul Uniunii, a libertății de stabilire și a libertății de prestare a serviciilor sau să afecteze în vreun mod drepturile menționate anterior?

4. În cazul unui răspuns afirmativ la a treia întrebare, alineatul 1-bis al articolului 93 din Codul rutier, referitor la interdicția de a circula cu plăci de înmatriculare străine (oricare ar fi persoana pe numele căreia au fost emise) după 60 de zile de reședință în Italia, poate să limiteze, să facă dificilă sau să afecteze în vreun mod exercitarea dreptului de liberă circulație și ședere pe teritoriul statelor

membre, a dreptului de liberă circulație a lucrătorilor în cadrul Uniunii, a libertății de stabilire și a libertății de prestare a serviciilor?

Dispozițiile de drept al Uniunii Europene invocate

Articolele 18, 21 și 26, articolul 45 alineatul (1) și articolele 49-62 TFUE

Dispozițiile naționale invocate

Codice della strada (Decreto Legislativo 30 aprile 1992, n. 285, e successive modifiche) [Codul rutier, Decretul legislativ nr. 285 din 30 aprilie 1992, cu modificările ulterioare]. În special, Decreto-Legge 4 ottobre 2018, n. 113, convertito con modificazioni dalla Legge 1° dicembre 2018, n. 132 [Decretul-lege nr. 113 din 4 octombrie 2018, aprobat cu modificări prin Legea nr. 132 din 1 decembrie 2018] a prevăzut, printre altele, introducerea la articolul 93 a alineatelor 1-bis, 1-ter și 7-bis.

Articolul 93 alineatul 1-bis:

„Fără a aduce atingere dispozițiilor de la alineatul 1-ter, se interzice persoanei care și-a stabilit reședința în Italia de mai mult de 60 de zile să circule cu un vehicul înmatriculat în străinătate.”

Articolul 93 alineatul 1-ter:

„În cazul unui vehicul dat în leasing sau în locațiune fără șofer de o întreprindere constituită în alt stat membru al Uniunii Europene sau care face parte din Spațiul Economic European care nu a stabilit în Italia un sediu secundar sau alt sediu efectiv, precum și în cazul unui vehicul dat în comodat unei persoane care are reședința în Italia și care se află într-un raport de muncă sau de colaborare cu o întreprindere constituită în alt stat membru al Uniunii Europene sau care face parte din Spațiul Economic European care nu a stabilit în Italia un sediu secundar sau alt sediu efectiv în conformitate cu dispozițiile Codului vamal comunitar, la bordul vehiculului trebuie să fie păstrat un document semnat de titular și având dată certă, din care să reiasă titlul și durata posesiei asupra vehiculului. În lipsa unui astfel de document, se consideră că vehiculul se află în posesia conducătorului auto.”

Articolul 93 alineatul 7-bis:

„Pentru încălcarea dispozițiilor de la alineatul 1-bis, se aplică sancțiunea administrativă constând în plata unei sume cuprinse între 712 euro și 2 848 de euro. Organul constatator transmite documentul de circulație biroului de înmatriculare a vehiculelor competent teritorial, dispune scoaterea imediată a vehiculului din circulație, precum și transportarea și depozitarea acestuia într-un loc care nu este deschis traficului public.”

Prezentare succintă a situației de fapt și a procedurii

- 1 Reclamanții, GN și WX, sunt căsătoriți. GN are reședința în Italia, în timp ce soția sa, WX, locuiește în Slovacia și are reședința numai în Slovacia. Într-o zi din anul 2019, când soția se afla în Italia, cei doi soți circulau împreună cu autovehiculul lui WX, înmatriculat în Slovacia, iar GN era la volan, când au fost opriți de Poliția rutieră din Massa Carrara; cu acea ocazie, reclamantului, precum și soției sale, în calitate de proprietar al autovehiculului, li s-a aplicat o sancțiune pecuniară și s-a dispus punerea autovehiculului sub sechestru pentru încălcarea articolului 93 alineatul 1-bis din Codul rutier, pentru motivul că GN, care avea reședința de mai mult de 60 de zile în Italia, conducea un autovehicul înmatriculat în străinătate. Prin cererea de chemare în judecată depusă la 27 februarie 2019, reclamanții, GN și WX, au introdus o acțiune împotriva Prefettura di Massa Carrara [Prefectura din Massa Carrara] pentru a se constata nulitatea sancțiunii pecuniare aspre aplicate de Poliția rutieră din Massa Carrara în temeiul alineatului 1-bis al articolului 93 din Codul rutier. Instanța de trimitere, având îndoieli în ceea ce privește compatibilitatea cu dreptul Uniunii Europene a reglementării naționale menționate, a suspendat judecarea cauzei și a sesizat Curtea cu o cerere de decizie preliminară.

Principalele argumente ale părților din procedura principală

- 2 Reclamanții au solicitat instanței de trimitere să înlăture aplicarea alineatului 1-bis al articolului 93 din Codul rutier, întrucât, în opinia lor, este vădit contrar articolelor 18, 21, 26, 45 și 49-62 TFUE. În plus, ei susțin că o astfel de normă, contrară logicii de integrare europeană, nu ar trebui să fie admisibilă în spațiul unic european. Statele membre nu ar trebui să adopte norme care ar putea să limiteze dreptul cetățenilor europeni de a circula în orice stat membru cu autovehicule înmatriculate în orice alt stat european. Plăcile de înmatriculare ar trebui să fie pur și simplu europene, inclusiv în mod substanțial, iar nu doar formal. Numai în acest mod, libertățile prevăzute de dreptul Uniunii Europene pot fi garantate pe deplin. În plus, un cetățean european ar trebui să poată efectua revizia propriului autovehicul în orice alt stat membru. Autovehiculele menționate ar trebui să poată fi asigurate la orice companie europeană, în caz contrar piața liberă a asigurărilor se dovedește inexistentă. Finalitatea normei ar fi, potrivit guvernului italian, limitarea „inversiunii fiscale” a autovehiculelor. Însă, pentru a reglementa „inversiunea fiscală”, adică pentru a stabili țara de impozitare a bunurilor și a veniturilor, există anume „convenții pentru evitarea dublei impuneri”, pe baza modelului OCDE, între toate țările europene. Prin urmare, efectul normei ar fi, în realitate, protejarea societăților de asigurări interne. Acest protecționism disimulat ar fi vădit contrar pieței unice și politicii Uniunii Europene în domeniul concurenței.

Prezentare succintă a motivelor trimiterii preliminare

- 3 Instanța de trimitere exprimă îndoieli cu privire la compatibilitatea reglementării naționale citate anterior cu dreptul Uniunii Europene, în special cu dispozițiile articolelor din TFUE menționate mai sus. Orice limitare a utilizării unui autovehicul, mai ales pe baza naționalității acestuia, conduce în mod inevitabil la limitarea drepturilor unor cetățeni europeni în interiorul spațiului european. Potrivit dispozițiilor normei naționale în discuție, persoanelor care au reședința în Italia de mai mult de 60 de zile li se interzice utilizarea unui autovehicul înmatriculat în alt stat membru al Uniunii, indiferent cine este proprietarul acestuia. Pentru acest motiv, persoanele care intenționează să locuiască mai mult de 60 de zile în Italia, pentru a evita sancțiunile foarte aspre prevăzute, sunt obligate să înmatriculeze în Italia autovehiculul propriu deja înmatriculat în străinătate sau, cu titlu alternativ, să transporte (să exporte) autovehiculul în țara de origine printr-o procedură foarte complicată.
- 4 Înmatricularea unui autovehicul în Italia, pe lângă cheltuielile de înmatriculare și procedura birocratică complicată, obligă persoana vizată să efectueze din nou revizia autovehiculului în Italia, să plătească taxa pentru vehicule în Italia, inclusiv pentru anul în curs pentru care taxa corespunzătoare fusese deja plătită în străinătate, precum și mai ales să cumpere o nouă poliță de asigurare de la o societate de asigurări italiană.
- 5 Procedura de export, în schimb, prevede predarea certificatului de înmatriculare și a plăcilor de înmatriculare autorității italiene competente, care emite un document provizoriu și plăci provizorii cu care vehiculul poate fi transportat în țara de origine. Noile plăci de înmatriculare trebuie să fie în mod necesar asigurate din nou, iar certificatul de înmatriculare și plăcile de înmatriculare inițiale vor putea fi ridicate de la autoritatea competentă din țara de origine după o perioadă de așteptare foarte lungă (de aproximativ șase luni). Documentul provizoriu și plăcile de înmatriculare provizorii nu au nicio valabilitate în afara granițelor italiene.
- 6 Pentru acest motiv, norma în discuție ar putea, în mod indirect sau material, pe de o parte, să discrimineze cetățenii europeni pe motivul cetățeniei lor și, pe de altă parte, să restrângă dreptul acestora de liberă circulație și ședere, să restrângă libera circulație a lucrătorilor salariați și dreptul de liberă stabilire și de liberă prestare a serviciilor.

Cu privire la discriminare

- 7 Norma națională ar putea fi discriminatorie, întrucât italienii (care, locuind deja în Italia, au deja un autovehicul înmatriculat în Italia) nu vor trebui să efectueze cheltuieli suplimentare și/sau să suporte alte dificultăți pentru a rămâne sau pentru a continua să rămână în Italia mai mult de 60 de zile consecutive.

- 8 Ceilalți cetățeni europeni, în schimb, pentru a rămâne în Italia (pentru motive profesionale, de muncă, de studiu sau de turism) mai mult de 60 de zile, vor trebui să efectueze cheltuieli semnificative și să facă față unor lungi proceduri birocratice. În plus, italienii care intenționează să rămână mai mult de 60 de zile în altă țară europeană au dreptul să utilizeze în țara europeană respectivă autovehiculele proprii înmatriculate în Italia, întrucât în niciun alt stat european nu este prevăzută obligația de a înmatricula autovehiculele după o perioadă atât de scurtă. Acest fapt ar putea crea o situație de inegalitate.
- 9 În plus, dacă toate țările europene ar introduce măsuri similare în mod reciproc, s-ar crea o situație nesustenabilă și de impas, inclusiv în lumina faptului că un cetățean european poate avea reședința în mai multe state europene.

Cu privire la restrângerea dreptului de liberă circulație și ședere, de liberă circulație a lucrătorilor salariați, de liberă stabilire și de liberă prestare a serviciilor în spațiul european

- 10 Pe de altă parte, obligația de a înmatricula propriul autovehicul în Italia (și mai ales după o perioadă de ședere în Italia în mod obiectiv foarte scurtă – 60 de zile) ar putea limita exercitarea de către cetățenii europeni a libertăților lor prevăzute de TFUE, și anume la articolele citate anterior (de exemplu, lucrătorii sezonieri). Lucrătorii menționați ar trebui, după două luni, să își înmatriculeze autovehiculul în Italia și, ulterior, la întoarcerea în țara lor de origine, să îl înmatriculeze din nou.
- 11 Pe lângă faptul că este antieconomică, o astfel de procedură ar putea să împiedice efectiv sau, cel puțin, să restrângă dreptul de liberă circulație a lucrătorilor în spațiul european și în special în Italia. Raționamentul este similar și în ceea ce privește șederea pentru motive de studii sau de vacanțe care durează mai mult de 60 de zile consecutive sau, în ceea ce privește situația profesioniștilor sau a societăților care au nevoie să desfășoare o activitate sau să ofere un serviciu în Italia, care ar putea dura mai mult de 60 de zile și care, ulterior, doresc să se întoarcă în țara lor de origine.
- 12 Norma italiană în discuție ar putea să determine efectiv persoanele menționate să renunțe la posibilitățile respective și să se orienteze spre alte țări care nu prevăd astfel de limitări. Interpretarea dreptului Uniunii Europene în ceea ce privește acest aspect este relevantă pentru soluționarea cauzei, întrucât, în cazul în care alineatul 1-bis al articolului 93 din Codul rutier ar fi discriminatoriu în sensul articolului 18 TFUE și/sau ar restrânge în mod indirect drepturile și libertățile cetățenilor europeni prevăzute la articolele 21, 26, 45, 49-55 și 56-62 TFUE, sancțiunea pecuniară atacată ar trebui anulată.